

РОБЪРТ СИЛВЪРБЪРГ ЧЕСТЕН ДОГОВОР

Превод от английски: Катя Димитрова, 1982

chitanka.info

Колонистът Рой Уингърт стисна дръжката на бластера и се прицели в червейообразното чудовище, което изпълзяваше иззад купчината сандъци с имуществото му.

— А ми казваха, че планетата е необитаема — изръмжа той.

Уингърт натисна спусъка и от цевта излетя струя виолетов пламък. Иззад дървото вляво се показаха още две чудовища...

— Нищо опасно — процеди Уингърт и като презареди бластера, изпече неканените гости.

Силни звуци го накараха да се огледа. Някакви прилични на гигантски жаби същества се приближваха с големи скокове през ниската растителност. Той се приготви за отбрана.

— Извинете, сър — раздаде се неочаквано нечий глас. — Изглежда, сте попаднали в трудно положение. Позволете да ви предложи портативен генератор за силово поле. Той струва само...

— По дяволите цената! — ревна Уингърт. — Включвай по-скоро!

След миг над него се появи трептящ син купол. Докосвайки го, двете жаби отхвъркнаха назад.

— Благодаря — каза колонистът. — Спасихте ми живота. Но кой сте вие и как попаднахте на тази планета?

— Разрешете да ви се представя. Аз съм ХЛ-ад41, нов модел Търгуващ и Разнасящ Робот, изработен на Денсобола. Тук съм отскоро и след като прецених ситуацията...

Пред Уингърт действително стоеше робот, направен по човешки образ и подобие, само че се движеше върху две широки гъсенични вериги.

— Аз съм механичен пътешествуващ търговски пътник, представител на „Междугалактическото дружество за честна търговия“. Продавам в цивилизованите части на Галактиката стоки, произведени от моите създатели. Вие вероятно сте от Земята?

— Да, но...

Уингърт замислено гледаше купола на силовото поле.

— Генераторът на Дюарм, един от нашите най-нови модели, действа само в едно направление. Те не могат да попаднат тук, но вие можете да стреляте по тях.

— Защо не ми го каза по-рано — Уингърт с два изстрела се разправи с жабите. — Отлично — процеди той. — А сега да почакаме останалите.

— О, няма други — каза роботът. — Те не се въдят на тази планета.

— А как са попаднали тук?

— Ами докарах ги, за да ви убедя да си купите генератор на силово по...

— Ти си ги докарал тук?! — ревна Уингърт. — Специално за да продемонстрираш качеството на стоката си?! Но те можеха да ме изядат!

— Аз контролирах положението и се намесих при появата на реална заплаха.

— Изчезвай оттук! — извика Уингърт.

— Но вие трябва да ми заплатите за...

— Това ще решим по-късно. Изчезвай!

Роботът си отиде. Уингърт се развесели от неумелата тактика на механичния търговец. Разбира се, ловък похват — да събере няколко чудовища и в последната минута да предложи генератор за силово поле. Но защо трябва да разказва за това на клиента.

Колонистът подозрително погледна към гората, надявайки се, че роботът е казал истината. Той бе подписал „Честен договор“ с „Колонизация на Планетите, Инкорпорейшън“ и долетя на Квеллак съвсем не за да се сражава за живота си.

Генераторът продължаваше да работи. Като огледа внимателно пулта за управление, Уингърт намери ръчката. Реши, че е време да се заеме с работа. През първия час, прекаран на Квеллак, той само бе стрелял. А в „Ръководство за колониста“ се казваше: „След като пристигне на планетата, първата работа на колониста е да включи масопредавателя“. Уингърт намери голямата жълта кутия с надпис „Масопредавател“.

Сне опаковката. Уредът изглеждаше като писалище с две долапчета. На вратичките имаше надписи: „Изпращане“ и „Получаване“. Целият горен плот беше зает от бутони, дискове и голям екран. В ръководството се казваше: „Всичко необходимо ще бъде изпращано от Земята безплатно с помощта на масопредавателя“. Уингърт се усмихна. Всичко необходимо. Той можеше да получи ботуши с магнитни подметки, пури, масопредаватели с малък радиус на действие...

В левия горен ъгъл Уингърт намери бутона „Включване“ и го натиска. Нещо забръмча, по екрана пробягнаха ивици и накрая се появи пълно лице.

— Привет! Аз съм Смейтърс от Земния офис. Представявам Компанията за масопредавателя. Бихте ли си казали името, регистрационния номер и координатите?

— Рой Уингърт, номер 70–032–10ф3. Планета Квеллак.

— Поздравявам ви с пристигането, колонист Уингърт! Хареса ли ви планетата?

— Не особено. Тя е обитаема. И местната фауна е враждебно настроена. В „Честния договор“ беше казано, че ще ме изпратят в необитаем свят.

— Прочетете „Честния договор“ още веднъж, колонист Уингърт. Доколкото си спомням, там е казано, че няма да срещнете опасни животни. Но да поговорим за друго — Смейтърс се усмихна. — Искам да ви напомня, че компанията е винаги готова да ви окаже всякакви услуги... Не бихте ли направили първата заявка?

— Мисля, че нищо не ми е нужно, освен... Да! Изпратете ми ножчета за бръснене и тубичка крем за бръснене. Забравих да си взема ножчетата...

— Нима няма да си пуснете брада? — удиви се Смейтърс.

— Не.

— Добре, ще наредя да ви изпратят ножчета и крем.

— Благодаря — отвърна Уингърт.

Според „Честния договор“ работата на Уингърт се състоеше в „оглед и подготовка на планетата за приемане на бъдещи заселници“. Колонистът беше авангард, изпратен от компанията. За това той получаваше хиляда долара на месец плюс „всичко необходимо“ чрез масопредавателя.

— Извинете — раздаде се гласът на работа. — Случайно чух вашия разговор за принадлежности за бръснене.

— Нали ти казах да изчезваш!

Но роботът извади прозрачна тубичка със зелена паста.

— Крем „Глоглама“ за отстраняване на косми. Дванайсет порции. Цена един долар.

— От Земята ще получа всичко бесплатно. Освен това предпочитам самобръсначка.

— Изглежда, не разбирате — въздъхна печално роботът, — че отказът ви да купувате от мен разни стоки говори за моята неспособност да ги продавам. В резултат при завръщането ми на Денсобол може да ме демонтират. Отнесете се към моите стоки без предубеждение — роботът направи пауза. — Ще се осмеля да ви предложи безплатно крем „Глоглама“.

Роботът изстиска малко от зелената паста и му я подаде.

Уингърт погледна подозрително. Не стига че на Земята не можеш да се скриеш от натрапчивата реклама, та и в дълбокия Космос — пак търговски агенти. Ако обаче този механичен търговец прилича на земните си събратя, от него ще се отърве само ако направя някаква покупка. При това самият Уингърт в миналото беше търговски пътник и изпитваше известна симпатия към робота-несретник, когото може би ще разглобят на части заради неумението му да търгува.

Той внимателно гребна с пръст малко от зелената паста, натри бузата си и извади от джоба си огледалце. Там, където кремът беше докоснал бузата, не остана нито едно косъмче. Остатъкът от крема стигна за цялата буза и половината от брадичката. Колонистът изсумтя. Роботът очевидно разбираше нещичко от „честна търговия“.

— Хитър си. Даде ми крем само за половината лице... Но стоката наистина е първокласна...

— Колко туби ще вземете?

Уингърт извади портфейла си. Имаше само шестнайсет долара. Не предполагаше, че на Квеллак ще му трябват пари.

— Една.

ХЛ-ад41 церемониално се поклони и му подаде тубичката. В този миг масопредавателят силно избръмча.

— Машината ви получи нещо за вас — забеляза ХЛ-ад41.

Уингърт отвори вратичката „Получаване“ и извади малка кутийка с двадесет и четири ножчета, тубичка крем за бръснене и сгъната на четири сметка:

Ножчета за бръснене съгласно заявката 00,23

Крем за бръснене съгласно заявката 00,77

Стойност на транспорта 1500,00

Всичко долари 1501,00

— Вие пребледняхте — обезпокои се роботът. — Може би сте болен? Да ви предложи тогава Автоматичния Диагностик на Дербонг...

— Не! — изръмжа Уингърт.

Скочи към масопредавателя и силно натисна копчето „Включване“. На екрана се появи Смейтърс.

— Здравей, Уингърт. Какво има?

— Изпратиха ми ножчета с дивашка сметка за транспортирането — изръмжа Уингърт. — Какво значи това? Толкова пъти са ми повтаряли, че всичко ще се доставя безплатно.

— В „Честния договор“ е казано — прекъсна го Смейтърс — „всичко необходимо за живот“, И не се споменават предмети за лукс.

— Нима ножчетата за бръснене са лукс?

— Повечето колонисти си пускат бради.

— Тогава ще мина без вас! — изръмжа Уингърт. — Тук е дошъл търгуващ робот от Денсобол и ми продаде крем за премахване на косми.

— Какво?! Трябва незабавно да му откажете! — извика Смейтърс — иначе сериозно нарушавате „Честния договор“. Като се обръщате към друг доставчик, вие лишавате компанията от привилегията да ви обслужва, колонист Уингърт.

— Значи ще ми вземат по петдесет долара всеки път, когато ми потрѣбват ножчета за двадесет и три цента? Това е грабеж!

— Съветвам ви по-внимателно да се запознаете с „Честния договор“.

— Плюя на този договор.

— Напрасно се горещите. — Смейтърс победоносно се усмихна. — Сега ние имаме законно основание да насочим към Квеллак следящ лъч. Ще ви наблюдаваме, за да не нарушавате условията.

— Ей! Нямаме право!... — Уингърт пак натисна копчето, но екранът си остана празен...

Уингърт се замисли. Сега разбра всичко. Да, компанията здраво го държеше за гърлото. Той нямаше нито пари, нито възможност да се върне на Земята. Когато завърши тригодишното му пребиваване на Квеллак, ще му начислят тридесет и шест хиляди долара, но от тях ще приспаднат разходите за оказаните услуги. И щеше да има късмет, ако дългът му не превиши заплатата. Всъщност компанията ще му доставя

безплатно само инструменти и консерви. А не би могъл да мине без някои необходими неща.

Роботът все още стоеше до него.

— Дължите ми петстотин долара за генератора.

— Нали чу какво каза Смейтърс? Заминавай и си прибирай генератора. Поръчката се отменя.

— Много съжалявам — в гласа на робота прозвучаха зловещи нотки, — но Квеллак е седемнадесетата планета, която посещавам, а още нищо не съм продал освен тубичка крем „Глоглама“. Съгласно инструкцията, след като съм бил на седемнадесет планети, трябва да се върна на Денсобол за профилактика. — Панелът върху корема на робота се отмести встрани и Уингърт видя дулото на молекулярен дезинтегратор.

— Но аз нямам пари! — възкликна колонистът.

— Имат ги вашите приятели на Земята. Аз трябва да се върна на Денсобол с изпълнена мисия. Иначе ще ме разглобят на части.

— Ей! Какво става при вас?

От екрана гледаше пълното лице на Смейтърс.

— Роботът трябва да продаде стоката си. Затова ме заплашва сега с оръжие.

— Зная. Видях всичко чрез следящия лъч.

— Ама че се насадих — въздъхна колонистът. — Ако не купя нещо от робота, той ще ме убие, а ако купя, вие ще ме тикнете в затвора.

— Ще ви изпратим оръжие, Уингърт.

— Искате да се състезавам по бърза стрелба с робота? Благодаря за такава помощ! — викна Уингърт и в този миг нещо го осени.

— Смейтърс! — извика той.

— Да?

— Слушайте, ако не купя нищо, роботът ще ме разложи на молекули. Но аз не мога да купя дори с разрешение на компанията, защото нямам пари. И за да запазя живота си, ми трябва пари.

— Аз нещо не... — започна Смейтърс.

— Това е необходимо за моето съществуване. И затова вие трябва да ме снабдявате с пари, докато роботът не реши, че е продал достатъчно стока. Ако не ми ги изпратите, ще дам компанията под съд и ще я обвиня в нарушаване на „Честния договор“.

— Опитайте — усмихна се Смейтърс. — Роботът ще се разправи с вас, преди да успеете да се свържете с адвоката.

— Отказвате? Вие отказвате да ми изпратите това, което в дадения момент за мен е не разкош, а необходимост? Тогава „Честният договор“ няма сила. — И пред очите на потресения Смейтърс колонистът разкъса пергамента на малки парченца. — Като нарушихте условията, вие ме освободихте от задължение към компанията.

Смейтърс измърмори:

— Ще доложа за това на ръководството на компанията.

— Докладвате на когото си искате — ухили се Уингърт. — Законът е на моя страна.

Лицето на Смейтърс изчезна от екрана.

— Великолепно — ХЛ-ад41 кимна одобрително. — Надявам се, че ще спечелите това дело.

— Аз също — въздъхна Уингърт. — Информацията от следящия лъч ще потвърди, че си ме заплашвал и значи парите са били за мен жизнена необходимост. Те нямат никакъв шанс.

— А какво ще стане с мене? Аз...

Уингърт внимателно погледна робота. В главата на колониста зрееше нова идея.

— Слушай, ХЛ-ад41, нека погледнем истината в очите: ти си отвратителен търговски пътник. Липсват ти такт и изтънчени обноски. Кой продава, заплашвайки с оръжие?! Ами ако и аз бях въоръжен?

— Вече мислих за това — призна си роботът.

— Много добре. Но аз имам предложение. Мога да те науча как да станеш наистина добър търговец. Първо, едно време и аз съм се занимавал с тази работа, а, второ, като землянин притежавам вродена практичност.

— Отлично! — възкликна ХЛ-ад41.

— А в замяна на получените знания ти ще ме снабдяваш с всичко необходимо — генератори за силово поле, масопредаватели, пури и прочее. Уверен съм, че твоите създатели ще признаят, че това не е толкова висока цена за практичността, която ще ти носи печалба.

— Не се съмнявам в това — Роботът сияеше от удоволствие. — Вероятно от този момент ние ставаме съдружници.

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 18/1982 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.